

המחנה

ערתון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

כאוסטריא אונגריין:

לשנה 7. — כתרין
 לחצי שנה 3.50 " "
 לרבע 1.75 " "

באישכנז:

לשנה 8. — כתרין

ביתר הארצות:

לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

"רמת המצפה"
 נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדול עתה משהיה
 וסמך חמור ספרותי יותר מאשר עד כה.
 אין הנחה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר.
 מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים
 לפי גדל השמה.
 כרכת מיום 60 הלר. הודעת אירוסין כתר.
 זו או זו בראש הגליון שני כתרין
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כי גם שם
 מקום בית הדאר הקודם.
 קאנטא שלפאסטשעק נומר 76.918
 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה
 „HAMICPE“ Kraków,
 (בחוף לארץ להוסיף: Oesterreich)
 בע"פ: רחוב מעבאסטיאנא 32

Kraków, 11 Marca 1910. גליון יא. קראקא, אדר"ח אדר שני פ' פקודי תר"ע.

יוסף סערוואססער קולומיה
 מאוישים באד"ר תר"ע קאלושי
 קלארא ליכט

הסתכלות במצבנו הכלכלי.

אומרים שבמבט היהודי נמצאות המדות היותר מתנגדות מכל עם ועם: אין תם כיהודי ואין נוכד כמזרחי, אין יפה כיהודי ואין סבוער ממנו, אין עשיר כיהודי ואין דל ממנו, וכיוצא בזה. תהי הסבה לזה כסוג הרוחני מה שתהיה, אבל כבחינה הגשמית, היינו הכלכלה, מונחת המדה הזאת לפנינו גלויה וברורה בכל תוצאותיה המרות. עלינו להסתכל מעט בענין למען חכך את המחזה, אשר נחזה בעמנו העלוב, שאחריהם ממנו עולים בעישרם עד לרקיע והרבים בתוכו נופלים עד לעפר, והזמנים ישתנו — אך ליע ולא למוב לנו. אין לך אדם, שלא יהיה לו חלק במכונת החיים, אם יעשה ואם יחכה, כל אדם שהחכמה מספקת לו צרכיו, בודאי הוא עמל בעדה כנגדו די ישכרו. ושכר היגיעה המבטי של כל עבודה בחנו החוקרים הסוציאליזמים ומצאה שהוא גזעה של העבודה מכופל עם הפרי היוצא ממנה (היינו Vpa). כלומר אם נכפיל דבר שנעשה על ידי עבודת אנשים (פרי) עם שכר פועל רגיל (עבודה), יהוא מה שמספיק לאיש כינוני כדי צרכו כל ישעת העבודה, ונוציא מזה את גזעה יצא לנו שכר היגיעה המבטי המגיע לעובד. ובכין זאת על ידי מישל: מונחת לפנינו עגת בצק עגולה, ישארכה תשעה טפחים, וכא אחד ועמל בה, לגלגל אותה לרחב ארבעה טפחים, והיא עתה בת תשעה על ארבעה היינו בת שלשים ושישה טפחים מרובעים, אך חלק העובד בה ארבעה, כשם שגלגל את העיסה, אלא רואים אותה כאלו היתה בת שישה על שישה טפחים ובעלה נתן בה מחצה את הארץ והעובד מחצה את

הרחב, וחלקו של זה הוא הגזע של שלשים ושישה היינו יעשה.
 הכלל הזה כמעט שהוא הכרחי ככל דבר, שנעשתה בו מלאכה על ידי אדם, מלכד דברים ישחמרו רכ הערך מאד ביחס אל העבודה שבהם, כגון חב ואבנים יקרות, או כגון דברים הנשמרים כזכות יחיד (מונפול או פטנט) ואין ערך לשום לעמת מחירם, אלה יוצאים מן הכלל, אבל ככל דבר פשוט הוא נוחג כרוב, ואם למישל פועלים, שהתחילו כמלאכה או ישעשו הציה, לא השיגו כדי שכר עמלם המגיע להם כפי חלקם בעבודה על-פי החשבון הגיל, יכאו הפועלים הנותרים שאחריהם או סוחרים, המעבירים את הדבר הנעבד מידי העובד. לידי האוכל וקבלו את המותר עד ישעלה שכר העבודה לפי הפרי כחשבון הנזכר, ולפי זה אין לך דבר שנעשה על ידי עבודת אדם לפני הראויה להנאת האדם, שלא יתלכד בו כדרך הלוכו מיד ליד שכר עמלו המבטי, העולה לגזע מן הפרי מכופל עם העבודה שבה, ואם לא ישיג הפועל הראשון את השכר הזה, ישיגו הישני או הסוחר או המוכר או החנוני.
 על כן עם-הארץ היושב במח על ישמרו ואנשיו עובדים בכל ענה וענף של מלאכה, יעלה בידם, כשהם לעצמם ונחשבים לעם אחד, כל שכר-היגיעה כשלמות ולא יגרע מהם דבר, לנפול ליד לאום אחר. אם כסבת דבר מה לא יעלה שכר-היגיעה המגיע לפועל אחד בלו, כי יבא לידי הפועל, העובד או המתעסק הישני או השלישי, סוף סוף יבוא לידי האומה ככללה כשלמותו. לא כן אצלנו היהודים, שאנחנו תופסים רק בענף אחד יחודי מענפי המלאכה או המסחר. ואם יגרע מסכה ידועה שכר היגיעה באיזה דבר באתו הענף, אמת שיוכל להתוסף לעמלו בענף אחר, אבל אותו תופסים ככר יחידים מאומה אחרת, שבתוכה אנו יושבים, ויחס לנו באופן זה הנשאר משכר היגיעה המגיע לנו ויבוא לידי זולתנו.

כין גם את זאת במישל: האכר עובד אדמתו ומכר את פרוו לבעל הרחיים, זה יעשה ממנו קמחי ימסרוהו לאופה, אשר יעשה ממנו לחם לאכול, ואפשר שבינתיים תעבור התכואה עוד ידי ישנים ושלשה סוחרים עד שיקנה האוכל, וכלם, מן האכר עד החנוני המוכר את הפת, יחלקו ביניהם שכר היגיעה. בזמן שתתן האדמה את יכולה ותעיש לחמרים, ישיג האכר דמי יגיעתו כפי ששייך לו או אפילו יותר וגם הראשון אשר קנה מידו, ירויה ואם באמצע יד השערה, אז כעל הרחיים והסוחר ישיגו ובין האופה או הוא עצמו יכרוהו להמתק במעט רוח או שיפסידו עוד מחלקם המגיע להם. אם הם נחשבים לאומה אחת, אז העם כשהוא לעצמו לא הפסיד, רק היחידים הפסידו. ואם כישנה השניה לא תוציא הארץ את יכולה כראוי ולא ישיג האכר את שכר-עמלו העולה על חלקו, או הסוחר או בעל הרחיים, אשר התכואה מוכנת באוצרותיו, ירויה הרכה ויצא הפסדו כאשתקד בשכרו, אשר ישיג כישנה הזאת ושכר-היגיעה נשאר גם אז בתוך האומה. ואף אם תרבינה השנים, אשר יד האכרים תמוך והסוחרים יעלו מעלה עד יעברו ראשי, לא תבוא מזה רעה לעם באשר הוא, רק לחלק ממנו כי עשרו ישארו בתוכו. וכמו כן הדבר כישאר הענפים, למשל כמלאכת מחשבת וככל צרכי האדם. אם עבוד העורות למשל יעשה על ידי מכוונת בכת-הרשת, והפועלים שם מישתכרים מעט לפי הערך המגיע להם מישכר היגיעה, כשיגיע עור העובד לרצעה, לעשות ממנו מעל יכרח הנצרך לו לשלם את יתר שכר היגיעה, עד שהנעלים יעלו ככדי דמיהן עם שכר העמל אשר כהם. או להפך ידמך, שהפועל ישתכר הרכה ואז יכרח הרצעה לעבוד כזול, סוף סוף דמי היגיעה ישאר כאומה.
 לא כן הדבר אצלנו, שאנחנו תופסים בכל ענין רק בענף אחד מן הצנוות, ישצרכי בני האדם עובדים כהם, עד כי יגיעו לידי הנצרכים להם, ואם מאיוז סכה או כאמצעות התחרות מצד אחר ירד ענף אחד למטה,

כסורו הביתה.

(רשימה מהני היהודים באונגריין.)
 מאת ראובן פאהן.
 כשעלה על המדרגות המובילות לדיוטא השניה מקום מעונה השתעל קצת. בהגיעו אל המסדרון לפני דלת ביתו המסומן בכרטיס "הינריך הוכברג", שאף רוח אל הזוה, שהלם בחוקה. היד הימנית מסרה את המקל להיד המסובלת "תרמיל-עור" ומיכר מנומה, כאורח הסוכנים-הנוסעים, ותוציא מן הכיס מטפחת לכנה לנגב בה את הזעה מן המצח ומן הכלורית האדומה, שהתפרצה מתחת למגבעת המהורקה בעלותו. ואותה היד הכבידה אחר כך על המנעול, אישר נכנע מתגרתה. נפתחה הדלת, עמד כמטבח. המשרתת כמו נבהלה ונפתעה, ובקומה הרחיקה מלפניה את הקערה.
 איך הגברת? — הגברת מוסבה בסעודה ותשחרר את ידו מסבל התרמיל, המרכז והמקל, להעמידם בזוית והוא חלק הלאה דרך חדר-הילדים אל חדר-האכילה. צלצול מזלגות וסכינים מקדמו מרחוק.
 כשהתראה כפתח נקפא "הקוטילט" החם בין שפתי הגברת היושבת ממול. גופה הישמן ומסורבל-בישר נצב כנר בקפצה ממושכה, מפניה האדמדמים כרח הדם עד לנכול שפתותיה, עיניה האמוצות-יבירות

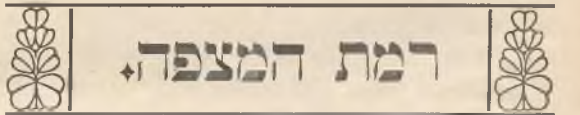
שבת, שהיהודים-הפולקים נזחרים מלעשות כן עסקים, ומחרתים יום-ראשון... ואני כבואי אל איזה מקום יש לי עסקים עם בעלי דתות ישונות... נמלכתי איפא בשעה האחרונה לסור הביתה... הפפירוס הנגמר ככר תחוב כפה ומעלה עשן.
 "להפירמה שלי הודעתי בטלגרם, ותתן לי רשות... סוף סוף טוב לכלות את הזמן הפנוי בבית מאשר בסביבה זרה. לא תמיד מתרחשת הודמנות לשהות שלשת ימים רצופים ככית... הוא מסיר מפי הפפירוס את דשנה אל כוס-הדישן, העומדה בתכנית התלתל על השלחן, וכשהרים את עיניו נפגש במבט אשתו, אשר סערת-רוחה נחה וסומקא נראה כלחיייה. היא לא אמרה כלום, רק חייכה, וכענייה הבהיק העפעף האמוני... הקטנה נדחק אל האכ עד כי עלתה על כרכיו, ותשחק כשעון המוחכ, אשר הוציאה מכיסו. מרגע לרגע הגישה את השעון אל אוזנה ותקשכ קשב רב... הנער ישב מנגד, ויסתכל בחכה כפני האכ, רואה הוא אותו רק לעתים רחוקות, פעם לחדש או לחדשים אחדים הריחו כא הביתה.
 בינתיים התרחקה האשה, ותביא מן המטבח עגות ושיורי סעודה כשיכיל בעלה ותשם לפניו. "אכול הינריך, מה שנמצא מן המוכן... ככר צויתי להמשרתת להכין כך מאכל-איתך...". והתלול הישמן מתחת לסנטר

קמו בחוריהן ופיקו תמהון. הוא חסיר במנוחה את מגבעתו, עיניו הדבדבניות נוצצו בחכה ורוך, ומתחת לשפמו האדום התננכה בת-צחוק כישעת כרכו כ"תאכונ טוב".
 "אני!" קראו ביחד שני הילדים המוסכים לימן אמם, ומזלגיהם מורמים למעלה מזוינים כחתיכות-כשרי, אשר הוציאו מן הצלחת, ולא הספיקו להורידן אל הפה. הנערה, ילדה בת-שלש, קפצה ממקומה ותרץ לקדם את אביה בנשיקת-יד משפתותיה-האלמוגים, ותאחו כידו עד כלי הרפה אותו, הנעה, ילד כן שתים עשרה, הפנה לנגדם, כמסופק אם לעוב את הבישר או להדול מזה, אך לאחרונה קם גם הוא ויגיש אל אכיו, להאציל נשיקה לידו השנית.
 בינתיים הספיקה הגברת לבלוע את "הקוטילט". להבליג על ההפתעה ככא בעלה פתאום, ותקרא כקול-תוהה: "לא פללתי... כלל לא פללתי...". וכדרכה רעד מתחת לסנטרה תלול כשר-ישמן.
 "כחיסה הדעת כא הדכר... ענה אף הוא, ויסר את מעילו מעליו—לא היתה שהות להודיע מקודם את כואי".
 כישבתו אל השלחן הוציא מטפחתו וישפישף את סנטרו המגולח ומכדיק מועה. אחר כך הוציא טבק ויגלול פפירוס, פניו המזיעים יכשו, ומראם האדום התלבן במשהו. "היה עלי לשבת ימים אחדים פנוי מעבודה בעיר קמנה כגליצא... היום חג קתולי, מהר

מפלת ממשלת אשכנז בשאלה יהודית. הפרלמנט האשכנזי עוסק עתה בעריכת חקי ענישים חדשים. בסעיפים המדברים על ענישי מצערי בעל חיים דרשו הקתולים מטפלת המרכז לחוסף ישם. כי אין הענישים האלה נוהגים בשחיטה היהודית. גם הפולנים והוסוציאליים הסכימו לחוספה הזאת. למען לא ישתמשו צוררי היהודים באיזו ערים. לאסור ליהודים את השחיטה משום צער בעלי חיים, כמו שעשתה הנהגת המדינה בזכסן. אך הממשלה טרחה הרבה, להפר את ההצעה הזאת בתואנה, שהדבר מוכן מאליו. גם אין לקחת מן המדינות את הרשות לאסור את השחיטה אחרי שכבר אסרה זכסן. הממשלה לשטתה, שיש להעביר את היהודים על דתם, למען תכרת היהדות ותאבד ולז. הסכימו ה"לברלים", אך כבי" מצאה ההצעה רוב גדול בוועד הממונה על זה ונתקבלה למורת-רוח הממשלה.

השירה העברית בבתי-הספר בירושלים.
 מירושלים מודיעים, כי הנהגת בית-הספר, הנקרא על שם האציל לאמעל והמתקיים על ידי אנדרות שונות במערב (הכרת אלליאנין בוויין והכרת "עזר יתומי אי"י בפפדום), משתדלת, שילמדו תלמידי המחלקות העליונות גם עברית צחה ויקנו ידיעה רחבה בשירה העברית החדשה. לתכלית זאת הנהיג המנהל מר אפרים כהן במחלקות העליונות את שירי ה"ד"ר א. קאמינקא, אשר הופיעו בשנה העברה בשם "צהרים" והאויים בתוד לעורר בלב בני העיריים הבה לעמם ולדתם ולהרגילם למליצה עברית ברוח כחיק. (כפי שנודע לנו יכולים מורים עבדים ומנהלי בתי-הספר להשיג את ספר השירים "צהרים" בהודרת המחיר (1.20 כי תחת 1.80) בפנותם ישר אל הרב המהבר (ויינא, Obere Weissgärberstr. 24).

שאלת תם. איש כפרי הביא מכתב אל בית הדואר ושאל אם הטיב לחבישו. "המכתב הוא כבד יותר מדי וצריך עוד טרקה אחת" העיר הפקיד. "אם אדביק עוד טרקה אחת הלא יהיה כבד עוד יותר" תמה הכפרי.

Die hermeneutische Induktion
 in der talmudischen Literatur, von Rektor Prof. Dr. Adolf Schwarz.

מדת בנין א"ב מבוארת ומפורשת על פי תורת ההגיון והתפתחותה בספרות התלמוד.
 (פ"ב)

הנה המדות הכללים העיקרים, שהתורה נדרשת בהן. הן לכלל הדעות יסודי ההלכה, על פיהן נדרשה ונתרחבה, נתקבלה ונתפשטה בכל תפוצות ישראל. פעם אחת, באותו ערכ פסח המפורסם, שבו דן הלל הבבלי את המדות לפני בני בתירה, לא קבלו ממנו. אבל למן היום הוא אחרי שעלה לגדולה, גם מדותיו כפי שקבלן הוא ומסרן לתלמידיו, נתקבלו ותהיינה מוסדות המדרש עד היום הזה. והאם לא יפלא בעינינו, שככל השפעתן הגדולה וערכן הרב, ולמרות הדעת שאי אפשר להכין את התפתחותה של ההלכה בלתי, פירושן עוררו מתרופף ומפריש: התלמוד בימי הראב"ד נוטים איש איש לדעה אחת ולא יכלו לבא לידי הסכמה אחת. פירוש המלה בנין-אב היה ביניהם לסלע המחלקת. החכמים הראשונים בספרותם החדה לא עברו על פני המדות והכנתן הקשה בעינים סגורות. כתשובת רב אלפס נמצא את השאלה: "מפני מה אמרו חכמים יש אם למקרא ולמסרת ולא אמרו אב, ואמרו זה בנה אב" ולא אמרו אם? והרב משיב ע"י, לא ישמענו בזה בלום, אלא פעמים שאומרים לשון זכר כגון בנין אב משני כתובים... וכגון הא דאמרין אבהן דכולהון דם, אלא יש לומר דבמקום שעושה אותו דבר עיקר ללמוד ממנו דבר אחר קורא אותו אב, וזה שאמר יש אם למקרא הואיל אין למדין ממנו לדברים אחרים וכו'. בעל ספר הכריתות" אחד מראשי מפרשי המדות, אומר: "נראה דלא קרינן בנין אב אלא היכא דיש שני מלמדין, דזה קרוי בנין אב, שיש שתי אבנים ועל גביהן אבן אחת, ואבן על גבי אבן לאו בנין הוא, דהכי לא קאים בדאיתא בירושלמי וכו'. לפי בעל "הליכות עולם" נקראת המדה בנין אב מפני "שכתוב אחד מנלה ומפרש במקום אחד על כתובים אחרים והם הלמדים ממנו כיוצא ירכו".

שלוש דוגמאות אלה דיות פה להראות את הקוראים עד כמה נכובו המפרשים בפשט השמות, אשר פירושם הוא תנאי יסודי להכנת ההלכות ומעמי חכמינו ז"ל, אשר דרשון וגמרון על פיהן, ובאמת רבו מאד הדעות המכחישות זו את זו והרה"ג ר"א שווארץ משתדל להוכיח, שכל המחברים הגאונים תעו מן הדרך הישרה רק מפני שלא שמו לבם לעיקר אחד: שהמדות לא נולדו ביום אחד והן פרי התפתחות ארוכה משך כמה דורות אחרי וכוהים ממושבים בין בעלי התלמוד עצמם, באשר כבר הוכיח בספריו הקודמים על שתי המדות הראשונות, אם גם לפי דעתי הרבה המחבר הנכבד להרכות דוגמאות מהספרות התלמודית לכל קוץ וקוץ שדרש בו לפי מתודת המכקרים החדשים וללא צורך, אבל זה נוגע לכמות הספר ולא לאיכותו.

החכם י"ש"ר מגערץ במכתבו לר"ש זאקש (כ"ח חמד ט' 136) מזכיר את הספר תלפיות של ר"מ פלונגיון ואחרי הישבה שמפרין על הספר והכמתו הגדולה של המחבר מוסף לאמר: מי יתן והמבקר השגון הלזה בחו בתחלה לשים עמלו ויגיעו על ענין יותר נכבד ונחוצן ממה שהן הגזרות שוות. וכו'. מן הדברים האלה יוצא, שהחכם הגדול ההוא כבר הרגיש את נחיצות שמה הסמורית, להפיץ אור על הצורות השונות, שקבלו המדות בזמנים שונים, ומהם נלמד ג"כ שחכם במהו, אשר בימיו היה אחד השולטים בספרות ישראל, לא ידע ולא הבין את הגזרה השווה את המדה, אשר לפי דבריו היא אחד משרשי התורה שע"פ, והחכמים דר, האפמאן ודר, הירשפעלד בספריהם גם הם לא חדשו דבר ולא פתחו שום הלון בבנין אפל זה.

אינני מפליג ואינני מגזים בלום כאמרי, שהרה"ג ר"א שווארץ היה הראשון, אשר העמיד את כל הענין הזה בקרן אורה של תורה ושל הקירה מדעית, לא הפישית, אבל מדעית, לא מהרסת אשיות התלמוד, אבל מחזקת את מוסדותיה, שיעמדו לדורות. לו היינו חיים בדור אחר, בדור המחבר את התורה והדואג לאחריתה, כי אז העירו הספרים האלה רעש בעולם הרבנים ותסיסה חדשה בין חכמי ישראל, והודו כי כראו תקופה חדשה בתולדות הספרות התלמודית, הנה הלוענים לדברי ז"ל נמנו ונמרו, שהתנאים וכראשם הלל הזקן יצרו הלכות חדשות והכבירו גזרות על גזרות והכבירו את עול המצוות, יען מצאו שני כתובים מוכפלים בתורה או שתי מלים שוות בכתובים שונים, ויהי להם המשחק בכתובים ומלים פשוטות למקור הלכות ההולך ומתגבר משך הדורות, ישות כזאת היו תולים בחכמינו אבות העולם, לא רק שונאי ישראל שבין האומות, כי-אם גם חכמינו אנו, רכנינו שבאשכנז ואמריקא ובשאר ארצות הגולה. הדורשים את האמונה בכרית החדשה תחת מעטה ריפורם. והנה בא הרה"ג המחבר של ספרנו זה ואומר שהמדות שהתורה נדרשת בתן הן חקי הגיון ישרים ונכוחים על פי שמה מדעית ככל חקי ההגיון של ראש חכמי היונים, שהיו אבן פנתם של כל ספרי המדע מימיו עד לפני זמן לא כביר, ככל חקי ההגיון של אריסטו. האין זה קדוש השם? — זו היתה באמת נונת הרה"ג המחבר ותכלית הקירותיו בספריו אלה. הלא בה דבריו בספרו "קל וחמר" (דף 82).... "ככל אשר מוספות אי-דעת ושנאה להשפיל את כבוד התלמוד עלינו החובה לדרוש ולהשתדל, שלמוד תורתנו לא יונכל להקירה שטחית רק בנוגע לתכנה (לפרטים היסטוריים של מקומות ואנשים), כי אם לחקור את משפטי הגיונם של חכמינו כמשאם ומתנם וכל דרכי פלפולם, למען הראות ולהוכיח, כי הם לא הצטיינו בחריפותם לבד, כי-אם עוד כיתר שאת בדיוק משפמם המצומצם והכהיר". זאת הוכיח המחבר באופן נעלה בן בספריו הקודמים וכן בספרו זה על מדת הכי"א.

כראשונה כהן המחבר הנכבד את המדה הזאת בכל צורותיה השונות המובאות בכל הספרות התלמודית מראשית ימי התפתחותה, כל הוליות הישרשת הארוכה הזאת, שנמשכה משך דורות רבים, ובא לידי מסקנא, שהיא היקש החיפוש, הדן מן הפרט על הכלל, (Induktionschluss). כפי אשר הונח ע"י אריסטו אבי חכמת ההגיון, לתכלית זאת כאר את היחס, אשר בין מה מציינו ובנין אב (דף 75) והראה יד-מה מציינו הוא רק אחת הצורות של היקש-

ההמשל (Analogieschluss). אבל לפי סכרת המוזכר ולפי ראיותיו כבר נושאת מדת ה"מה-מצינו" עליה חותם התפתחות ואין ספק שצורת היקש אחרת קדמה לה בזמן, ולפי דעתו היתה הצורה הקודמת, היקש-המשל אי-גמור, מלת "כשם" אשר פירושה ג"כ "מושג" וכן קרובה במובנה להמלה היונית אנאלוגוס (דף 79). לכאר את סכרתו זאת מכיא המחבר כמה משניות ומתחיל עם המשנה בכרכות (ט' ה): "חיב אדם לברך על הרעה בשם שמכרך על הטוב שנאמר ואהבת את ה' אלהיך אפילו נוטל את נפשך", ואחרי אשר הפיץ אור על כל צורותיה השונות של המדה האי-שלמה הלזו הוא פונה אל ההיקש של חיפוש (אני משתמש בניב זה מפני שנמצא במוכן זה "כמלות ההגיון", אם גם איננו מדויק), ראשונה בצורתו של "מצינו" (שכן מציינו, למשל: ר' יהודה אומר נושא מלך אלמנתו של מלך שבן מציינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול. (סנהד. כ"ו ב.) או וכן מציינו ואחרי כן בצורת "בנין-אב" שלה הקדיש המחבר תשעים ושבעה דפים של עיון עמוק ובקרת מפורטת.

לפי המחבר היה שם המדה הזאת כראשונה לא בנין-אב, כי אם ב"ת-אב, כלומר, מושג הכולל כמה הלכות הנכנסות תחת סוג אחד, (בית במוכן משפחה), במוכן מאמרם (מש"ש, א' ב'): "שנים חברים שדיו עוסקים בדבר הלכה, זה אומר בית אב של הלכה וזה אומר בית אב של הלכה, כלומר, כל אחד מטעיהם הלכתו לפי הסוג, שהיא נכללת בו. קשה מאד לתת תבן שלם של הספר הזה במאמר קצר הנדפס בעתון שבועי. הרי אני מסתפק במעוט זה ובהדעת שאני במבקר עשיתי את חובתי כהודיעי להקהל העברי מישותו ומותו, אידך ז"ל גמור, הספר נדפס ומצוי לכל קוניו והרוצים לקראו, גם מקוה אני, ששאר חכמי ישראל הדנים בהלכה זו ומתעסקים בשאלה זו, לא יתמרמו על המחבר במנוצחים הרואים, שכל עמלם ופלפולם במשך שנים היו לאפע, כי השטח החדשה מהרסת כל הבנינים, שנבנו כבר על מוסדות רעועים ובעליהם השבנו, שיעמדו לדורות, הלא העיקר הוא, שהאמת תצא במנצחת מכל הדעות הנכונות, מסוככות ומשוכשות, חכמים אמתיים, שכל משאת נפשם היא הדעת הכרוה והצרופה, אם גם עוסקים בהלכה אחת ונעשים אויבים זה את זה, לא יזוו איש מחברו עד ישנעשים אוהבים זה את זה ומרכיבים ראשם ומודים על האמת, יוהאניסבורג (דרום אפריקה) ד"ר י. ל. לנדא.

תולדות אנשי שם בכראקא.

מאת פ. ה. וועטשטיין, (המשך)

ר' אלעזר ור' איסרל לארש.

זאת מצבת אמי היקרה מלכה ב"ר (אלעזר) (5 בעשרה במבט: משוב לבינו שבת: מרכבים שש ואר (גמן) עשתה: לא ת(ירא) משלג ביתה: ב(י) פרשה לעני כפה: היתה כאניורת בסחרה. בנערותה: בחכמה בענוה חיתה: אמי פרחת רוחה נשמתה שנת שכי' אליו (6)

(5) האותיות שהן בסוגר כזה () הן הוספות משלי במקום האותיות שנמחקו לגמרי ולא נתנו להקרא. (6) השורה האחרונה מטשטשת כלה ואין להציל מפי כתבה אף אות אחת. פרידברג, שהעתיק במהיע החדשי של החכם ד"ר בראנן (שנת 1900 ע' 357) את נוסח המצבה שלא כהוגן ומעה טעויות גסות והשמיט שם שורות, תקן את כל השגיאות והשלים את כל ההשמיטות בספרו לוחות זכרון (הוצאה שניה) ע"י 48—49 ובמקומות אחרים שם ע"פ התקנים והמלואים שנדפסו מסני במהיע החדשי הניל שנת 1901. ע"י מהכרת. ע"י 175—125 שבדי לוחות סני ט"י.

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
JOSEF WECHSLER

Engros & Endetail
Lemberg. Sykfstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

גענעראלפערטערטער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט
מיט מארקע „שרייבענדער ענגעלי“
גרעסטעס לאגער פאלנישער, דייטשער, העברעאישער אונד
יידישער פלאטען מיט מארקע „ענגעלי“
20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער
שטעטס אס לאגער
רעפראדאטורטילע אונד ווערקשטעטע אס ארטע בעסטע אומטויש-
בעדינגונגען. — פרייזקאטאלאגע גראטיס אונד פראגאק.

לעסבעדע, טעלעפאן II 2033
קראקוי, טעלעפאן 461

געזעפעטט.

ראדעס אונד געקאכטעס פערזענדעט
כשר טעגליך פרישעס לפסח
Juda Zins, Husiatyn, (Galizien)
פרייע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים
מבערזאן, מפרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף
פערלאנגען.

MODERNE

Damen-Loden-Röcke

verschiedene Muster, warm und
dauerhaft kariert oder gestreift, das
Stück 1.20, 1.40, 1.50, bis K. 1.90
versendet gegen Nachnahme

J. J. Karas, Ingrowitz (Mähren)

Ein 5 Kg. Postpaket enthält 7
Röcke. Nicht convenirendes wird um-
getauscht oder der Betrag retourniert.

ביליג דראהטגעוועבע

פיר זיפען ארכייטער אונד אייזענהענדלער
אללע נומערן אונד ברייטען
bei **L. APERMAN, BRODY**
Theelager.

הוצאת "תושיה" ורשה.

יצא ונשלח לחותמים נומר סיג (ד-1)
של הביבליותיקה הגדולה:

כל כתבי מ. ד. ברנדשטטר

(ישנים גם חדשים, בשלשה חלקים)

עם תמונת המחבר (שתספח לספר הבא)
ועם תולדתו ע"י דר. מ. רבינובין.

מקודם יצאו:

א) כל שירי ר' שמואל הנגיד, ס"א;
ב-ג) כל כתבי דר. ש. רובין סיב;
גאון יהודה וירושלים.

מחיר החתימה לישנה בחו"ל 13 רובל עם
המשלוח, וכן לחצי ולרבע שנה בערך.
החותמים מקבלים הנחה על הביבליותיקה
העברית (200 ספרים) בתשלומין לשעורין
40 פ"צ ובכת אחת 50 פ"צ מן המחיר
הקצוב. — אפשר לשלוח בכספי המדינה
לפי הקורם.

פרוספקט מפורט ע"ד הביבליותיקה
הגדולה והעברית ישלח חנם לכל דורש.

Verlag „Tuschijah“ Warschau.

להתודע ולהגלות.

הננו מתכבדים בזה להודיע לסוחר י"ן, כי יסדנו כפרור עיר המלוכה וויען
בית מלאכת "זיעסוויין" כשה הנקרא "רוסטער" במקום מיוחד מבית מסחרנו
ומסרנו כל השנחה תחת יד הרב חרוף י"א ד' היחסן מ' זלמן אישכנזי נ"י
מואלקווא, למען יעשה הכל בהכשר ויתרון לכל השנה וביתרון לחג הפסח הבע"ל
יהי' הכל שמור ומטוהר מחלאת חמץ כדת וכהלכה. — בתקותנו כי סוחר י"ן
המבקשים "זיעסוויין" כשר ומשומר טוב ומשובח, יפנו בטח אלינו מכתיחים אנחנו
לשרתם כחפץ לבם, ויפיקו רצון מאתנו בכל האופנים.

החותמים ברגשי כבוד
פ. באשאן ובניו.

P. BOSCHAN & SOHNE, WIEN II. Nordbahn 2 Kellerhof
הסוחרים הנכבדים יוכלו לפנות במבוקשם אלינו או אל הגנראל פערטרע-
טער שלנו ה' שלמה דריממער העומד הכן להביא מוסטער מזיעסוויין שלנו וגם
לעשות שפעציאלאפערט בעד סוחרים.

SALO DRIMMER, Krakau Sebastianergasse 34 לסוכנו
האמת ניתן לכתוב, כי אני משגיח על בית עשיית הזיעסוויין של הפירמא
הנ"ל ומשכני בוויען מקושר יחד לבית עשיית המלאכה, למען תהינה עיני תמיד
צופיות מהחל עד גמירא על הסחורה המלאכה ועושי' וגם היינות הם מה שעשיתי
ובעצמי. והמפתחות הם ביד, סוגר ואין פורתח, פותח ואין סוגר. הכל נעשה על
ידי — רק הפירמא עליהם וכל החביות חתומות כחותם שלי.

זלמן אישכנזי.

על ה"ר זלמן אישכנזי המשגיח על יינות הפירמא הזאת שאלנו את פי
הרה"ג ר' נתן לעווין האבד"ק רישא והוא מעיד עליה כי הוא
איש ירא ושלם ת"ח ונאמן רוח, הוא נשלח להיות משגיח על י"ן גם מאת
הגאון ר' יצחק שמעלקיש אבד"ק לבוב זצ"ל וביר ד'נו, רוסטער כשר מהפירמא
הזאת היא אפיא בטוח מכל חשש.

פירמא אנדערונג.

דיא גראססע אוהרען-גאלד, זילכער אונד יאוועלען-האנדלונג דעם

SAMUEL CENSER'S SOHN & Co. KRAKAU

ווירד יעצט אונטער דער פירמא

LEO KAHANE, KRAKAU

אים זעלבען לאקאלע **Sfradom 11** ווייטער געפיהרט.

דיעזע אלט בעוואהרמע פירמא ניממט בעשטעללונגען זאווירא רעפארטור-
רען צו ביליגען פאבריקס-פרייען ענטגעגען אונד ווערען זאלכע פראקט אונד
זארגפאלטיג בעווערקשטעלליגט. — איינקויף פאן גאלד, זילכער אונד יאוועלען
צו דען האכסטען פרייען.

ISIDOR KRIEGER

Friedland bei Mistek (Mähren)

פערזענדעט פוהרמאנס- אונד פיאקער-
פייטשען אויס פרימא קערן-לעדער גע-
שניטטען צו ביליגסטען פרייען. פערזאנד
פער נאכנאהמע.

האמעל ורעסטוראציען כשר

לבע"ב יהודים של

שלום אהרן ראזענטאל

בלבוב, רחוב רועזניצקא 13

טעלעפאן נ"ו 1314

M. Gutwirth, Bochnia

liefert Knochenmehl und
Thomasemehl in jeder
Gehaltslage zu sehr billigen
Preisen.

דאס וואונדערפאללע פאטענטירטע

ברוכבאנד

פערפאלקאממט.

אנפראגען מיט רעטורקארטע אן

M. Kanfrowitz, Podgórze bei Krakau.

פרייוואטלעהרער.

איין 18 יאהריגער פייז אויסגעשטאלמעטע
קנאבע, פעהיג אים העברעאישען, דייטשען
פאלנישען, רוטענישען, מאטעמאטיקא, ז.וו.
זוכט אייגען פאסטען צום אונטערריכט
אייניגע קינדער, פאם 2-טען טאג.

אויפטרגעגן זאפארט אונטער אדרעססע:

poste restante A, J. Tlustenkie

וויין אונד קאניאק של פסח.

אפערירע פאן וועלכבעריהמטען
גראף קארוליטשען וויין א 40 העללער
74 שטריכגען לאגער בראנדווין Cognac
אייגענער ערצינונג א K. 2.40 ב"ז K. 3—
ס"ך ניכט קענענעדע ערהאלטען הכשר
פאן הרה"ג הצדיק מויה נפתלי טייטעלבוים
אביד דפה נכד חנאון הקדוש זצ"ל מסיגעט
וועלכערזעלכסט דיעזעגעטערענקעגעניעסט

Friedman Lipót in Nyirbator
(Ungarn).

דר. דוד רוטהבלום

סיניגור לעניני עונשין פתח את לשכתו בוויין

I. Bräunerstrasse Nr. 7.

אל לשכתי יכולים לכתוב בכל לשונות
המדינה.

מייז האמעל

און רעסטוראציע כשרה

נעבען קאפע צענטראל

זיין קאלאמעט - -

אזי פון אלע יודיש ארטהאדאקסע
געסט אלס זעהר בעקוועם, ביליג
און אנגענעדהם אנערקאנט געווארען.

גרויסער זאאל געאיינגעט פיר
אונטערזעהלעטע פארטרעגע זון
חתונות, שענע צימער, בעסטע כשרה
היבע, הויפמענישעם גאסטרויז
ביליגע פרייען, פיר האנדעלסריי-
זענדע פארצונספרייען, הומט איבער-
צינגט אי"ך.

SALOMON SPERBER, KOLOMEA.

יואר וויינרעב, לעמבערג, קראקויערגאססע נומר 32 עקע שמשעלעצקאגאססע נומר 2

עמפיעהלט זיין גרעסטע

שפעיעל פיר אויסשטייער איינהייפע איינגעריכטעטע מאגאזין פאן ניידיטען איי שניטטי, זיידען, וואללשטאפפע, מאדעווארע.

יצא לאור

קאטאלאג נ"ו 60

רשימת ספרים ישנים.

לאלה החפצים באמת לקנות ספרים הנני שולח את רשימתי זאת וגם רשימותי הקודמות הנם.

I. KAUFFMANN, BUCHHANDLUNG FRANKFURT a. M. Börnestr. 41.

הרשה

הנני ונתכזב להודיע, כי עזדתי את וכתתי הורחתי גם כן את הורחתי יהודית הנודרת. ועתה יוכל כל אחד להשתנות ונוכתתי הורחתי, גם חלה קחין להם קום ידיעה זאשכנזית וצטוחים הם כי יקגלו להם את הקפה העברית ככל ונקלעותיה על נקלה צזונן קלרי נדים הם חלפי התלונדיס: שהשתנושן ונוכתתי הורחתי וצזאל, על ידס לונטרסם צזפן חשר לה קוו. פרוקפקט ונפרט חנס, זרגוטו או חשכנזי. (הקולה 25 הלר. צעד הפרוקפקט ונקבל את קפרי "תוונות וטיפיסיס" חנס חין כקף). וכתז לדוגנא צזפת הורחתי זרגונית 1.20 צזפת הורחתי חשכנזית (צזוחות עבריות) K. I.—

S. WALKOWSKI, KRAKAU Postfach 119.

קאניאק לאנער של פסח

אצל

PINKASZ RATH

Slivovitz- & Cognac-Lager und Brennerei Borgoprund Siebenbürgen.

על בשרותי ונאמנותי יעידו; ש"ב הרב הגאון האברסיק ושי"ב הרב הגאון הצדיק מדעיש שלישי"א.

נור 2 העללער קאסטעט זיא

אינע פייערהאסע

צינען דעם בעטראגעס פער טאג אונד זאלל אינע זאלכע אין קיינעם געשעפטע אונד אין קיינער וואהנונג פעהלען. דא זיא דאדורך רהיג שלאפען אונד פאהרען קענען אונד אונטערזענען זיך איהרעם פערמעגענס זיכער פיהלען.

עם ליעפערט דיא בעסטע קאנסטרוק-ציאן פייערשעסטען אונד געגען איינברוך זיכערע קאסטען אויס דער

ווינער קאסענפאבריה

זעהר קאנקורענצעפהיג פיר וויעדער-פערקייטער אונד פרייוואט פיר זעמטליכע צוועקע אונד צו יעדעם מעבעל-גארנישור לויט וואונש אהנע מעהרקאסטע-פאסענד

ARON SCHWARZ, CHRZANÓW.

סאלדע פלאטצפערטרעמונגען ווערען געזוכט. — פערלאנגען זיא אפערטע.

נגועי מכות טריות ופצעי רגלים

אף אלה שלא יוכלו למצוא תרופה בשום מקום, ידרשו נא חנם פרוסקט ותעודות נאמנות, שנכתבו בידי רופאי אוסטריא וחולים שנרפאו מאת

Apotheker C. W. ROLLE

Altona-Bahrenfeld Deutschl.

כשרה זעלכווארען פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gołuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זעלכווארען בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איז מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט. ווי עלעקטרישע קראפט א. ה. וו

אונד ערצינט נור פרימאווארע

בהכשר הרב ר' משה באב"ד האב"ד פה.

בית חרשת הציקוריא של פאסט, וויטמאיר וסאפיר במרנוב

עומד במעלה העליונה בתכונת החמר וסדר עבודתו וסחורתו אינה נופלת במאומה מסחורת בתי החרשת במערב. אבל יש לה שתי מעלות, שאינן בהם: א) היא מעשה ידי יהודים כשרים והרדים ואין בה שום חשש שומן אסור וחמין בפסח, כמו שיש בכל הציקוריות מעשה ידי נכרים, שכל גדולי הרבנים והגאונים, כמו הרב ר"ש סופר מקראקא וצ"ל, הגאון ר"י שמעלקיש מלבוב וצ"ל, הגאון רא"ל הורוויץ מסטניסלב וצ"ל וגם הגאון ר' שלום מרדכי שוואדראן מברעזאן הי"ו אסרון באיסור חמור, למרות ההשנחות והעידה שישנן תחבולות להטעות את השוטרים וכמעט מן הנמנע שלא יתערב בהן שומן אסור. ב) הציקוריא של הפירמא היהודית הנ"ל היא, סחורת הארץ הזאת, שחובה על כל יושבי המדינה העניה לבכרה על סחורת חו"ל ובפרט שאינה נופלת במובה מאחרות. לכן עת היא שישתחררו בכל בתי יהודים ממשפט קדום ויתרגלו להשתמש רק בציקוריא של

Fast, Witmayer & Safir, Tarnów.

Newyorker Germania

Lebensversicherungsgesellschaft.

Table with financial data: Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905, Stand der Activa laut Bilans Ende 1905, Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905, Ueberschuss vom Jahresumsatz, Reserven v. früheren Jahren für Dividende.

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Policen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reise um die ganze Erdkugel unterliegen keine besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Policen frei verfügen, gemäss der in der Police ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien:

Sigmund Gleitzmann, Krakau

Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigsten Bedingungen gesucht.

ידישע געזעלשאפטסרייזע נאך ארץ ישראל

פער סעפאראטישן בעזוכט ווערען: יפו, ירושלים, חברון, חיפה, טבריה, צפת, כפר מרדכי, דא יידישען קאלאניען א. ה. וו. אונטער דער רעליגיעזען לייטונג פאן הרב הגאון הגי' מויה קאפל רייד' נ"י אב"ד דקהל יראים בודאפעסט. שטרענג ארטה. כשר'ע פערפאלענונג, זעהר ערמעסיגטע בעטהייליגונגספרייזע. מיט פראגראם אונד נאָהערן אויסקונפטען דיענט בערייטוויליגסט הרב הגאון הנ"ל ג"י

Oberrabbiner Kopel Reich, Budapest

VI. Mohrengasse Nr. 9.

אונד דיא מעכנישע לייטונג:

Reise-Abtheilung der Budapest-Josefstädter Bank und Sparkassa Aktien-Gesellschaft

Budapest

VIII. Josefsring Nr. 31 b.

מעטה משובח

J. B. RAPAPORT

Dąbrowa bei Tarnów

GROSSMETHBRAUEREI

Gegründet im Jahre 1878.

u. Premionirt mit Goldenen Medailen.

עמעפיעלש זיינע אללגעמיין געריהמטע ערציגונג אין פערשיעדענען סארטען, א. ה. וו. ראטהען, וויסען, דאפפעלמעטה, קאפאוויץ, מאלניאק, ווישניאק, אלטער בוטעלען-מעטה, אללא מאלאנא צו בילליגען פרייזען; פערנער ביענענוואקס און שלאדערהאניג פיר קאלאניאל-ווארענהאנדלונגען. — פיר רעעלע בעדיענונג אונד פאללסטע צופריע-דענהייט ווירד גארנאטירט.

HOTEL KATZ

Rzeznicka 7, Lemberg

טעלעפאן נומר 1360

הוא האכסניא והמסעד שלי, שהיו כמה שנים ברהוב רייטאנא ועתה נעתקו הלום ערוכים בחדרים מרווחים ומאכלי מעדנים ערוכים בתכלית הכישרות והנקה לאחינו ב"י החדרים, אף למהדרין מן המהדרין. יוסף כ"ץ.

שליבונין של פסח מלאנצקא.

הרועה להנות מהמשקה הטוב והמשובח הזה, תעשית יהודי חרד בגליציא עצמה (ולא מן הפבריקות בהין לארץ החשודות) יפנה אלי בעוד מועד וישג סבוקשו עצהוויש. חמהיר בשנה הזאת למונגים ולמוהרים: 210 K. בעד הקטן בעל 75% פרימא אב סטאציאן אלט סאנדעץ עם הבית. — למען תה היכולת גם ליהיויים לקנות, הכינותי בשנה הזאת בליס קטנים בני 4 1/2 ליטרות במהיר 11 כתרס אב שטאציאן הנ"ל עם הכלי בנאכנאהמע. השליוואוויץ מלאנצקא מפורסם לתפעולה במינו הן בטעמו וכריחו והן בהשגחה יתירה בעיני כשרות בעמרו תחת יד הרחיץ באלט סאנדץ שליטיא מהל עד כלה וכל הכלים גדולים וקטנים התומים בחותם הרב הנ"ל. יבהנונו נא הקונים ויאמרו דברי.

זלמן גראסבארד

Salomon Grossbard, Łacko

p. Stary-Sącz.

ועד ביא דער ערסטען קוועלע

פעטטהערינגע

מאטיעס-הערינגע

פולל-הערינגע

בויערן-הערינגע

אונד שנייד-הערינגע

קיפען ווילל, אונד זיך דיא רייזענדען פראוויזיאן ערשפארען ווילל ווענדע זיך דירעקט אן דער גרעסטען הערינגס-עקספארט-פירמא

Markus Schwartz, Podgórze.

פערזענדעט אויך מאטיעס-הערינגע (פאסט-הערינגע) אין צירקא 5 קילא פאסטפאסטל א K. 3.60 עטוואס ערהאבענעס.

Wyd.: Naftali Hof S. M. Laser

Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser. Drukiem M. Lenkowieza w Krakowie.

Bożego Ciała 22.